

«Els exclosos de la terra no són només

Charo Castelló, portaveu del Moviment Mundial de Treballadors Cristians

Rosa María Jané Chueca

Del 15 al 21 de juliol va tenir lloc a Àvila el Seminari Internacional i Assemblea General del Moviment Mundial dels Treballadors Cristians (MMTC) amb el lema «Terra, sostre i TREBALL per a una vida digna». Charo Castelló, militant de la Germandat Obrera d'Acció Catòlica (GOAC), portaveu del MMTC i expresidenta d'aquesta entitat, reflexiona sobre els reptes i oportunitats del món laboral.

Tres elements per a una vida digna (terra, sostre i feina), què tenen d'utopia i què de realitat?

La distribució de la terra, l'accés al sostre i els drets del treball constitueixen els punts centrals d'un debat necessari per avançar en una proposta alternativa a aquest model econòmic de pobresa, exclusió, per tal de construir una societat amb justícia social. Com deia el Papa en el seu missatge per a la I Trobada Mundial de Moviments Populars, «aquesta trobada respon a un anheli molt concret, una cosa que qualsevol pare, qualsevol mare vol per als seus fills; un anheli que hauria d'estar a l'abast de tothom, però que avui veiem amb tristesa cada cop més lluny de la majoria: terra, sostre i feina». Aquesta és la utopia que totes les persones puguin viure amb dignitat, és la utopia que ha guiat milions de persones al llarg de la història, creients i no creients, és la utopia d'«un cel nou i una terra nova». Esdevé utopia perquè avui encara tenim milions d'éssers humans que moren de gana per manca de les condicions bàsiques que permeten el desenvolupament de qualsevol ésser humà, pa, sostre i feina. Estem molt acostumats a veure la pobresa com si fos una categoria en si mateixa, però n'hi ha que l'entenen com la manca d'una feina, la manca d'un tros de terra que les famílies puguin conrear per sobreviure.

Hi ha milions d'éssers humans que viuen en condicions extremes. Aquesta realitat s'imposa cada dia i a molts racons del nostre planeta. Però cada família camperola que aconsegueix protegir un tros de terra; cada família, cada treballador que aconsegueix juntament amb uns altres recuperar una empresa o negociar condicions dignes de feina; cada govern que promulga lleis perquè tot aquell que no tingui feina pugui viure amb dignitat; cada barri, cada *favela* que aconsegueix clavegueram, escoles, centres sanitaris... cada cop que passa això la utopia es fa realitat. Els integrants dels moviments populars, els exclosos de la terra, no són només el problema, en són també la solució, cal que sigui escoltada la seva veu, cal que parlem ben alt, que es coneguin les nostres propostes.

Podem parlar de vida digna per a tothom quan el Papa denuncia la «globalització de la indiferència»?

La vida digna, que la persona pugui desenvolupar-se en la seva plenitud, és el que Déu vol per a cadascun dels seus fills i filles. Per això la nostra cultura, la nostra manera de pensar, sentir i actuar ha de posar en el centre la persona, especialment la persona que pateix. Avui vivim en una societat que ha modificat profundament aquest centre i ha posat al centre els diners, la mercantilització de la vida humana, tot es pot comprar i vendre. Un dels elements més dramàtics de la matriu cultural que té aquest sistema neoliberal en què estem vivint és que està modificant profundament el nostre desig de ser persones pel desig de tenir. Aquí ens la juguem com a humanitat; ja no tan sols és l'explotació i l'exclusió de milions de persones, és l'explotació de la mare terra, com bé expressen els nostres germans de les cultures originàries, com s'expressa a l'encíclica *Laudato Si*. Cal recuperar la fraternitat humana, la solidaritat com a horitzó i desig de cadascun de nosaltres, ens cal «desitjar» ser persones a partir del servei als altres. Això

a escala social vol dir desenvolupar polítiques al servei del bé comú.

Quan es donarà prioritat a l'ésser humà a la feina?

A Àvila van ser moltes les dades i les reflexions que es van fer a l'entorn de la situació de la feina, de l'ocupació a escala mundial. A la GOAC i al MMTC ja fa uns quants anys que plantejarem la necessitat de posar al centre de la societat i de l'Església un debat necessari sobre la feina digna i què fer quan la feina no és la «distribuïdora» de la riquesa simplement perquè hi ha milions de persones que no hi han accedit o ho han fet amb una precarietat extraordinària. Reflexió necessària, ja que tots els canvis que es produeixen afecten milions de famílies. Són moltes organitzacions sindicals, socials, que parlen de la necessitat d'aquesta reflexió. La mateixa Organització Internacional del Treball, de cara al seu centenari, està impulsant una iniciativa compartida àmpliament sobre el futur del treball. L'Església, les comunitats cristianes, responsables pastorals, estem cridats

a prendre'ns molt seriosament aquesta reflexió i oferir criteris, propostes i respostes que possibilitin la construcció d'un camí on l'ésser humà sigui la prioritat.

I com possibilitar-ho?

Donar prioritat a l'ésser humà a la feina vol dir posar el sentit del treball, de l'empresa i de l'economia al servei de la persona, trencant la lògica inhumana de pensar i organitzar la feina només des de la rendibilitat econòmica; plantejar el sentit i el valor del treball humà més enllà de la feina; distribuir-lo de manera justa i reconèixer socialment totes les feines de cura necessàries per a la vida humana; lluitar per condicions dignes de feina, per l'afirmació dels drets de les persones en el treball; articular de manera humana feina i descans; defensar els drets socials i desvincular drets i feina. És fer efectiva la convicció que la feina digna és essencial per a la realització de les persones i de les famílies. En aquest sentit, iniciatives com «Església pel treball decent» són una bona eina per prendre consciència de la necessitat d'aquest canvi. Però també el coneixement en profunditat de la Doctrina Social de l'Església, tant a l'interior de les comunitats eclesials com donar-la a conèixer als ambients on vivim i treballem, és fonamental per contribuir a aquest canvi. La posada en pràctica d'aquests criteris necessàriament ens ha d'ajudar a construir una altra manera de fer economia i una altra manera de fer política. Visibilitzar el nombre d'iniciatives que hi ha de cooperatives, projectes d'economia popular, social i solidària, finançament alternatiu, consum sostenible... també contribueix a aquest canvi.

EL MMTC compleix 50 anys evangelitzant en el món del treball. Mirant enrere, què és el que veieu?

Veiem molta generositat de milers d'homes i dones que des de fa molts anys han tingut una utopia clara: «La glòria de Déu és que l'ésser humà visqui i visqui en dignitat.» Una de les fonts més grans per viure en dignitat és la feina. El papa Francesc en la seva darrera visita a una siderúrgia, a Itàlia, deia: «Els diàlegs a les fàbriques són llocs de la vida, el món laboral és el món del poble de Déu, tots som Església, tots som poble de Déu.» D'aquí afirmem que «és un lloc prioritari en l'atenció social i eclesial.

el problema, en són també la solució»

La feina digna és essencial per a la realització de les persones i de les famílies.

Molts han posat en dubte la necessitat d'un apostolat que es faci present als centres de feina». Això és el que els i les militants del MMTC han tingut com una convicció ferma al llarg de la història: ser veu de l'Església i del missatge de Jesús a les fàbriques i ser veu del món laboral a l'Església. Tasca que no sempre ha estat fàcil. Hi ha hagut una segona convicció que s'ha mantingut: la necessitat de ser laics formats, formats a partir de la vida, en una dinàmica permanent d'acció-reflexió-acció o, dit d'una altra manera, veure la realitat i jutjar-la des de l'Evangeli per després anar a un compromís. Crec que hi ha hagut una dinàmica permanent del fet que cada dia la coherència fe i vida era una necessitat fonamental per estar al costat dels nostres companys de feina.

Com s'evangelitza avui a l'àmbit laboral?

Mons. Antonio Algora, responsable de la Pastoral Obrera, a la seva ponència impartida al seminari internacional del MMTC, apuntava que la tasca dels moviments i militants del MMTC passa per ser testimonis i contribuir a la cultura de l'encontre i la solidaritat, que passa necessàriament per «formar els seus membres en la Doctrina Social de l'Església i enfortir

«Ens cal recuperar la fraternitat humana, la solidaritat com a horitzó i desig»

«L'Església està cridada a oferir criteris, propostes i respostes que possibilitin que l'ésser humà sigui la prioritat»

el compromís» al qual estem cridats. També el president de la Conferència Episcopal Espanyola, el cardenal Ricardo Blázquez, emplaçava el MMTC a seguir de prop els treballadors i les treballadores per tal que sigui «escollat el clam» dels pobres, els aturats i els precaris. A més, assenyala que «la persona i la feina són realment inseparables en el projecte de Déu». El papa Francesc diu que «els moviments populars expressen la necessitat urgent de revitalitzar les nostres democràcies, tantes vegades segrestades per factors innombrables. És impossible imaginar un futur per a la societat sense la participació protagonista de les grans majories i aquest protagonisme excedeix els procediments lògics de la democràcia formal. La perspectiva d'un món de pau i justícia duradores ens reclama superar l'assistencialisme paternalista, ens exigeix crear noves formes de participació que inclogui els moviments populars i animi les estructures de governs locals, nacionals i internacionals amb aquell torrent d'energia moral que sorgeix de la incorporació dels exclosos en la construcció del destí comú. I això amb ànim constructiu, sense ressentiment, amb amor». Tot això és posar Déu al centre del treball.

Aquestes paraules ens animen, ens guien i ens acompanyen. Davant de la situació actual, el projecte d'humanització del treball passa per algunes tasques fonamentals.

Podem donar algunes propostes concretes?

Intentar ser fidels a la nostra identitat d'Església en el món obrer i món obrer a l'Església; acompanyar la vida de les persones en els seus ambients i compartir la nostra proposta d'humanització, donar la possibilitat de trobar-se amb Jesucrist i acceptar-lo com a proposta de vida; desenvolupament de la pastoral obrera a les nostres comunitats eclesials; col·laborar a un canvi de mentalitat i d'«atmosfera cultural», cal una altra comprensió de la vida del que vol dir ser persones i com construir-nos; col·laborar al canvi de les institucions del món obrer és essencial i una aposta per la participació en el teixit social; construir i donar visibilitat a experiències i alternatives en la manera de ser i de treballar; mantenir una lluita decidida pel treball decent i participar en les iniciatives que s'estan desenvolupant, per exemple la iniciativa a Espanya d'Església pel treball decent, o la Jornada Mundial pel Treball Decent (7 d'octubre).